

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

6. De pœnis, que Beneficariis, qui à suis Ecclesiis absunt ipso Iure
irrogantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

C A P. VI.

De penis, que beneficiariis, qui à suis Ecclesiis absunt, ipso iure irrogantur.

Primo quaeritur, Quam poenam episcopi, & aliis superioribus, qui à suis Ecclesiis absque iusta, & legitima causa absunt, irrogavit Concilium Tridentinum? ut constat Sessio. 6. cap. 1. de reformat. Synodus ita decrevit: Si quis à Patriarchali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quocunque ille dignitate, gradu, & praesentia praesuletur, legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis, extra suam diocesim morando absuerit, quarta pars fructuum unius anni, fabricae Ecclesiae, vel pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicanda, eo ipso amittat. Crescente vero contumacia, seniori sacerdotum Canonum censura subiiciatur.

Eadem Synodus Sessio. 23. cap. 1. de reformat. statuit, ut Patriarcha, Primates, Metropolitanus, & quicumque, alii Cathedralibus Ecclesiis quibuscunque, quocunque nomine, & titulo praesentis, etiam si Romana Ecclesia Cardinales sint, personaliter in sua Ecclesia vel diocesi resident. Et infra: Si quis autem contra huiusmodi dispositionem absuerit: statuit sacrosancta Synodus, praeter alias poenas ad alios non resistentes sub Paulo III. impostas, & innovatas: & mortalis peccati reatum, quem incurrit: eum pro rata temporis absentia, fructus suos non facere, nec iura conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse, sed teneri hoc ipso cessante, per superiorem Ecclesiasticum illos fabricae Ecclesiae, aut pauperibus loci erogare: prohibita quocunque conventionione, vel compositione, qua pro fructibus male perceptis appellatur: ex qua etiam predicti fructus in potum, aut pro parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscunque privilegiis, quicunque Collegio, aut fabricae concessis. Hæc ibi.

Secundo quaeritur, Quam poenam constituat Synodus Tridentina Parochis, & aliis curam animarum habentibus, qui sine legitima facultate extra suam Ecclesiam absunt? Respondeo, in eadem Sessio. 23. cap. 1. sic esse sanctum: Eadem omnino, etiam quoad culpam, & amissionem fructuum, & poenas de Curatis inferioribus, & aliis quibuscunque, qui beneficiis aliquid Ecclesiasticum, curam animarum habent: obtinent, sacrosancta Synodus declarat, & discernit. Et postea subiungit: Quod si per edictum citati, etiam non personaliter, contumaces fuerint: liberum esse velle ordinariis, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia etiam usque ad privationem, compellere: nec executionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscunque beneficii, pactione, statuta, etiam iuramento, vel quocunque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, qua potius corruptela censenda est, sine appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana curia, vel vigore Eugenianae constitutionis suspendi posse. Hæc ibi.

Tertio quaeritur, quæ poena in eadem Synodo Tridentina decreta sit in eos, qui dignitates, vel Canonicatus, vel portiones habentes, absunt à suis Ecclesiis, sine legitima facultate? Respondeo, 24. Sessio, c. 12. sic esse sanctum: Praetera obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis, dignitates, Canonicatus, Praebendas, aut Portiones, non liceat vigore cuiuscunque statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse: salvis nihilominus eorum Ecclesiarum institutionibus, qua longius servari tempus requirunt: alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebende, ac residentiae fecit suos, quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit, crescente vero contumacia, contra eos, iuxta sacerdotum Canonem Constitutiones, procedatur. Ita Synodus eo loco. Dubitabis, An Canonici

aliqui Ecclesiae, qui privilegio a Romano Pontifice ante Concilium Tridentinum impetrato poterant ad quatuor menses abesse, eodem vii privilegio post Concilium Tridentinum possint? Respondeo, posse, quia Concilium Tridentinum solum ait: Non liceat vigore cuiuscunque statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses abesse. Ergo non abrogat privilegium Pontificium. Quid dices, si Canonici vi, & ratione foundationis tres menses abesse queant? Respondeo, rem esse dubiam, quia Concilium solum abrogat statuta, & consuetudines, quibus ultra tres menses possunt Canonici abesse: ergo non tollit facultatem ratione foundationis Ecclesiae concessam: perferret si Ecclesia fuerit à laicis extracta, & dotata: alioquin enim laici à fundandis, & dotandis Ecclesiis auerterentur. Nihilominus tamen probabilius videtur, hanc etiam facultatem esse à Concilio sublaram, maxime si Ecclesiam Clericus fundaverit, vel dotaverit, nam et si Patronus non nominandi, ex fundatione, vel donatione comparaverit: et iuri Rom. Pontifex derogare non consuevit: nihil tamen exigere potest, quod damno Ecclesiam afficiat, ac absentia Canonicozum, vel aliorum, dignitates, vel portiones habentium, solet esse noxia Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, nam privantur Ecclesiae suorum ministrozum opera, & consilio.

Quarto quaeritur, An iure communi antiquo ante Concilium Tridentinum Parochus, vel alius beneficiarius curam animarum habens, si à sua Ecclesia sine legitima facultate abesset, beneficio esset priuatus, an vero iudicis sententia priuandus? Item, An Canonice, vel alius dignitatem, vel portionem habens in Ecclesia Cathedrali, vel collegiata, si absit, prius iudiciali ordine citari debeat? nam hæc nosse oportet: cum Synodus Tridentina innovet etiam poenas iure communi constitutas in eos, qui sine facultate legitima à suis Ecclesiis absunt. Respondeo, in iure communi antiquo dubiam esse quaestionem: nam in cap. Extirpanda, §. Qui vero, de praebenda, postquam dictum est, eum qui habet Ecclesiam Parochialem, non per Vicarium, sed per seipsum deseruire debere: Et qui dignitatem, vel praebendam obtinet, cui sit Ecclesia Parochialis annexa, posse in ipsa Parochiali per Vicarium inferuire, subiungitur: Alioquin illa se fecit auctoritate huius decreti priuatum: libere alii conferenda, qui velit, & possit, quod dictum est adimplere. Quo ex decreto colligitur, Parochum absentem, ipso iure esse Ecclesiam priuatum. At vero cap. Ex tua, de Clerico non residuo, de Beneficiario absenti, dicitur: Si citatus, & monitus non redierit, & ultra sex menses absuerit, debet beneficio spoliari. Et cap. Clericos, eodem tit. dicitur: Si moniti non redierint, licet eos suis beneficiis spoliare: nisi excusationem rationabilem ostenderit. Eodem tit. cap. Inter quatuor: Si congruo tempore expectati non redierint, possunt priuari, dummodo non sint iusto impedimento detenti. Et idem patet eod. tit. c. Ex p. 1. Ex quibus decretis aperte constat beneficiarios, si à suis Ecclesiis absint, non esse suis beneficiis ipso iure priuatos, sed priuandos.

Quidam hæc iura conciliant in hunc modum, in cap. Extirpanda, clausulam vltimam qua dicitur (esse priuatum) aiunt, non referri ad omnia praecedentia, sed tantum ad ea, quæ proxime praecesserunt: videlicet, ad eum, qui cum dignitate, vel Canonicatu habet Parochialem Ecclesiam coniunctam, & in ea Vicarium non constituit. Quorum sententiam merito refutavit Abbas. Glossa censet, omnia illa iura in titulo de Clerico, non residuo, esse correctæ per decretum, quod in capitul. Extirpanda, continetur, ex Concilio Lateranensi de iuramento. Sed Glossam eam hac in parte optime refellit idem Abbas, ut colligitur ex cap. Cum expedit, de elect. in 6. legum, & iurium correctiones facile admittendæ non sunt, nisi cum eas recipere certa ratione compellimur.

Quare probabilius est, quod idem ipse auctor sentit, quem alii quoque secuti sunt: non esse ipso iure priuatum, sed priuandum in hunc modum: Cum manifestum notoriumque fuerit, Parochum, vel alium beneficiarium curam

anima-

animarum habentem, absque legitima causa, & facultate à sua Ecclesia abesse, tunc nulla est citatio, ac monitione opus, sed ob euidenciam facti, beneficium eius potest ab ordinario alteri conferri tanquam vacans, & in hoc locum habet decretum *cap. Extirpanda*, sancitum. Item, cum manifestum fuerit, Parochum suum beneficium pro derelicto habere, ordinarius habet ius alteri conferendi, non solum ratione absentiae, sed etiam quia pro derelicto habet: vt, si absens uxorem ducat, vel aliam Parochialem Ecclesiam accipiat, vel miles effectus in bello pugnet. *Glossa in cap. ult. de Cleric. non resid.* Et quamuis in his causis beneficiarius non sit ipso facto priuatus beneficio: iure tamen priuatus censetur, quia propter facti euidenciam, potest ordinarius alteri beneficium dare, ac si citatus, & monitus fuisset. Quando vero dubitatur, aut non constat, legitime Parochus absit, aut ambigitur iustè impeditus sit, quo minus ad suam Ecclesiam redeat, tunc prius est admonendus, vt reuertatur, quam sua Ecclesia priuetur: Et hoc modo intelliguntur iura citata *extir. de Cleric. non resid.*

Quinto quaeritur, An Parochus, sine legitima facultate absens prius citari debeat, quam sua Ecclesia priuetur? An sitis sit, si moneatur? In hac etiam parte videntur iura sibi inuicem aduersari. Nam in *c. Extirpanda, de Cleric. non resid.* dicitur: *Qui se fraudulentè absentauerint, nec ad ipsos valet citatio peruenire, vna citationis editum facias publicari: Et si nec sic curauerint obedire, & ultra sex menses suos deseruerint Ecclesias, iuxta sanctiones Canonicas eis debent merito spoliari.* At in *cap. Clericos, & cap. Inter quatuor*, solum dicitur: Beneficiarios absentes, si moniti, vel expectati non redierint, & iuste impediti non sint, suis Ecclesiis priuari debent. Respondeo cum Abbate, beneficiarium abientem, cum ignoratur, ubi gentium, vel locorum commoretur, esse citandum, *iuxta id quod habetur in d. cap. extirpanda*: At vero cum scitur, quoniam Beneficiarius à sua Ecclesia recesserit, tunc satis est, si moneatur, vt constet, legitime nec ne absit, & iuste nec ne sit impeditus: & sic intelliguntur cetera iura, quae monitionem tantum requirunt, non citationem.

Sexto quaeritur, An Beneficiarius absque iusta causa ac facultate absens, & nec per se, nec per alium suae Ecclesiae inseruiens, iure communi ante Concilium Tridentinum, fructus quos absens perceperat, restituere debet? Certum est atque exploratum, quod & supra ex Concilio Tridentino animaduerti, episcopos, Parochos & ceteros curam animarum habentes, si absint, fructus minime lucrati: Ij vero, qui dignitatem, vel Canonicatum, vel portiones in Ecclesiis Cathedralibus habent, officio ordinariorum priuari debent fructibus beneficiorum.

Sed in eo tota quaestio versatur, An iuxta antiquiores Canones, & iura, omnes in vniuersum beneficiarii, si contra ius à suis Ecclesiis abessent, fructus beneficiorum, dum absentes erant, amitterent, ac eos deberent restituere? Quidam id affirmant. Sic videtur Calderinus sensisse in *cap. 1. de celeb. Missa*, cuius sententiam secutus est Angelus in *verb. (Clericus) 7. num. 4. Gabr. 4. distinct. 15. q. 8. art. 2. conclus. 3. At in illa verb. beneficium num. 88. ex Antonino par. 3. tit. 5. cap. 1. eo vnicò ducti argumento, quod quidquid ob causam datur, ea non secuta, tuto quis apud se retinere non potest, vt colligitur *videtur ex toto titulo, ff. de condit. causa data, & ex cap. ult. de refer. in 6.* sed beneficium propter officium, laborem, & operam datur, *cap. ult. de rescrip. in 6.* ergo si Beneficiarius absit, & suo munere, & officio non fungatur, fructus amittit. At Syluester in *verbo (Clericus) 4. q. 23. Rosel. eod. verb. n. 23.* & alij, sentiunt, absentem Beneficiarium fructus perceptos in absentia, minime ad restituendum cogi ante iudicis sententiam. Quorum sententia videtur esse probabilis: nam iure communi nusquam legitime hanc poenam ante iudicis sententiam soluendam, & poenae restringi debent, non laxari. Imò quidam addunt, quamuis concedamus iuxta id quod habetur in *cap. Extirpanda, §. Qui vero, de prob.* Parochos ob absentiam contra ius suis Ecclesiis esse priuatos, non continuo cogimur fa-*

teri, eos fructus interim perceptos, ab illis esse restituendos: nam etsi priuati sint iure, proprietate, & dominio beneficii, fructus tamen perceptos retinent cura conscientia, quouque ordinariorum auctoritate beneficiis spoliuntur.

Mihi tamen hoc vltimum non placet: nam cum quis ipso iure priuatus est beneficio, fructus non facit suos, vt postea inferius dicam, *cap. 16. q. 2.*

Magis probò id, quod Panormitanus in *c. 1. de celeb. Missa*, sensit, primam opinionem esse quidem tutiorem, sed nimis rigidam, nec eam sequitur Cardinalis: quia nullo iure probatur, talem beneficiarium non esse iure ipso priuatum beneficio, nec ad dimitendum illud, nec ad restituendum fructus obligari, antequam iudicis sententia condemnatur. Et quamuis Ecclesiae suae priuatus non seruiat: seruiat tamen Ecclesiae vniuersali, vel diuini officii preces horarias recitando, vel aliter in ordine Clericorum inseruiendo. Item, beneficium non datur simpliciter solum propter officium, sed etiam vt Clericus in partem Domini assumptus, ex Domini patrimonio viuat, & non mendicet: quod indecorum eius status & conditioni maxime est, *cap. Diaconi dist. 93. & cap. 2. de preben. & secundum leges, & iura*, quod acceptum est ob causam, debet restitui, si causa secuta non fuerit, & sit tota causa, ob quam datum est. Atqui non est tota causa, ob quam beneficium conferatur, vt Clericus in sua Ecclesia commoretur: nam sunt quoque aliae causae, nimirum, vt ex bonis Ecclesiae viuat, & non mendicet, vt paulo ante diximus: vt preces horarias recitet: vt Missae sacrificium offerat, vel sacerdoti offerenti in altari inseruiat: vel denique, vt tanquam Clericus in Ecclesia vniuersali militet. *Hac ex Panormitano, & Syluestro.*

C A P. VII.

Quam beneficiarii praesentiam Canones decretaeque possulent, vt distributiones quas vocant, quotidianas sibi possit acquirere.

DE distributionibus quotidianis tractant Doctores *de licet, de prob. & c. de careo, de Cler. non resid. & c. 1. de Cleric. non resid. in sexto, Couar. lib. 3. Var. resolu. c. 13.*

Primo quaeritur, Quidnam Canones, & iura intelligant nomine distributionum quotidianarum? De hac quaestione Parisius *consil. 31. num. 1. volum. 4. Oledra. consil. 140. Boerius decis. 17.* Respondeo, eas portiones intelligere, quae debeantur quotidie Clericis beneficiariis, eo quod stans horis illi intersint officijs diuinis. Vnde, quia non solum sunt portiones, quae singulis dari quotidie consueuerunt, sed quia in singulis diuiduntur, qui stans horis diurnis, & nocturnis praesentes diuinis officijs intersunt: ideo distributiones quotidianae vocantur, hoc est, portiones, quae pro certarum horarum varietate in singulis quotidie distribuuntur. Verbi gratia, qui interest sacrificio Missae, certam sibi fructuum portionem lucratur: qui matutinis, aut vespertinis officijs, qui debitis eidem aliis horis Ecclesiae inseruit, certam aliam portionem acquirit: vt *Glossa c. 1. de Cler. non resid.*

Harum distributionum sit mentio in *cap. licet, de prob. & c. vt non doceat, & c. ult. de elect. in sexto, & c. 1. de Cler. non resid. eodem libro, & plenius in Extrauag. Cum nonnullae de preben. inter communes.* Et teste eadem Glossa, huiusmodi distributiones quodammodo in quibusdam Ecclesiis dicuntur Manualia beneficia, vt vocari videntur in *cap. Olim, de verbo, signif. in aliis locis appellatur victualia, vt nominantur in cap. de careo, de Cleric. non resid.* Praeterea alicubi consistunt in iis, quae pertinent ad cibum, & potum, vt in pane, in vino, in oleo, alicubi in pecunia, alibi vero in certi frumenti mensuris.

Secundo quaeritur, An Canones, & decreta, appellatio- ne fructuum, qui ex beneficio percipiuntur, distributiones quotidianas intelligant? Constans est omnium iuris